

Előfizetési ár:

Egész évre	8 frt	—	16 kor.
Félévre	4 frt	—	8 kor.
Negyedévre	2 frt	—	4 kor.

Községeknek, körjegyzőknek és néptanítóknak:

Egész évre	6 frt	—	12 kor.
Fél évre	3 frt	—	6 kor.

Egyes szám kapható:

a kiadóhivatalban, a főfőszerkesztőnél, Kószl János, Hochrein J. és fiait üzletben.

PÉCS

POLITIKAI VEGYESTARTALMU LAP.

Hirdetéseket

elfogad a kiadóhivatal (lyceumi könyvnyomda), hol mindenkor a legjutányosabb árák szabotnak. Minden beiktatott hirdetés után 32 kr — 60 fillér bélyegdíj fizetendő.

Nyilttér 1 sor 1 ft 2 korona

Kéziratok

a szerkesztőségbe (lyceum könyvnyomda) küldendők.

Megjelenik hetenként kétszer.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: lyceumi könyvnyomda.

Kéziratok nem adatnak vissza.

A hétfői közgyűlés.

Mint mindenütt az országban, úgy Pécs szab. kir. város törvényhatóságánál is nagy hullámokat vert föl Budapest szék és főváros ismert átirata a vallás-politikai reformok tárgyában. Élénk várakozással nézett a közönség a közgyűlés elé, és mégis: bizonyos volt mindenki arról, hogy a mindenkor szabadelvű Pécs városa nemcsak megszavazza a bizalmat, hanem a többség oly imponzans lesz, mely a város értelmi színvonalának teljesen megfelel.

A szabadelvű párt, ha pártok szerint osztályoznók a városi képviselőket, többségben van és ha már most Eötvös Károly példájából föltétlenül számításba vehetők voltak a 48-as magyasztos eszméket annyira hangoztató és talán (?) szívökön is viselő ellenzéki bizottsági tagok, a nagy többséget emberi számítás szerint méltán biztosítottak is láthatuk. De — „ember tervez” és a „polgári kör” rendez, vagyis inkább az ennek élén álló triumvirátus.

Ezek aztán ki is főzték a fekete levést. A megelőző nap estjén tartott ülésükben, melynek határozatát azonban szorgosan titkolták, nagy politikai tapintattal elhatározták, hogy ez a kérdés lesz az, melyben a gordiusi csomót akként vágják ketté, hogy megmarad a radikálizmus, nagyot ütnek a kormányon és ismét lefőzik, mint már annyiszor, a liberális pártot; így aztán megesett, hogy Erreth János bizottsági tag, orszgy. képviselő előterjesztette a közgyűlésen amaz indítványát, hogy a tanács szépen megokolt, lelkes és liberális indítványa elvetésével ne a kormányhoz intézessék felirat hanem az országgyűléshez, mely kényszerítse a kormányt a vallási reformokról szóló törvényjavaslatok létesítésére. És amidőn ez indítványt megtette, hosszasan fejtegette a kormány büneit, mulasztásait, teljes képtelenségét és tehetetlenségét, utalván főleg arra, hogy nem volt szükség az egyházpolitikai programmal a vallásbékét megzavarni és a kedélyeket felizgatni. Támadván így a szükségességet és az elvek felszínre hozatalát, de követelvény nyomban a minél előbbi és sürgős létesítést, és ezt épen azon országgyűlés által, melyben még mindig többségben van a szabadelvű-párt, melynek a jelenlegi kormány

csak folyománya, — viszont nem fejtven ki eléggé a bizalmatlanság okait, az indítvány méltán olyannak tünt fel, mely nem száll sikra nyiltan és szabadon a reform-elvekért, nem emelkedik a rideg pártfelfogás fölé, nem áldozza föl az ügy nagy horderejének a kicsinyes párttaktikát, nem őszinte és nyilt, hanem a „keeske és káposzta” példabeszéd módjára oda céloz, hogy felhasználván a clerus ezuttali elégedetlenségét, annak szövetségével és áldásával sőt a függetlenségi párt kormányellenes érzelteinek és szavazatainak felhasználásával is bizalmatlanságot szavaztasson a kormánynak és dekretálja Pécsset az egyedül üdvözítő polgári kör hatalmát.

Es a nagyszabásúnak kigondolt provincialis államcsíny majdnem sikerült. Csak 9 szavazattal győzött a tanács javaslata.

De bár kicsiny a többség, annál értékesebb. Mert a javaslatra adott 49 szavazat méltán a teljes bizalom jellegét viseli magán. Nem volt senki e 49 ember közül, ki fel nem ismerte volna szavazatának horderejét, ki meggyőződését párttekineteknek rendelte volna alá, de nem volt olyan sem, aki csak színelvű áldozott a liberalizmusnak. Ezen 49 szavazat képviseli a tulajdonképen polgári elem mindenkor szabadelvű érületét és irányát és biztosít arról, hogy ez irány városunkban továbbra is törhetetlenül érvényesülni fog, melyet semmi nemű alkalmi szövetség megmásítani és megdönteni nem lesz képes.

Hogy az ellenzék magatartása a városi közgyűlésen alapjában és esz-kezeiben céltévesztett volt, erre nemcsak az u. n. liberális pártban, de egész társadalmunkban városzerte egyhangú nézet uralkodik, elítélvén e magatartást mindenki. De érezhető volt e sajátos szavazás hatása annak megtörténte után nyomban a közgyűlési teremben is. Voltak ugyanis számosan, nevezetesen a tiszta függetlenségi pártiakból, kiket egész multjok a 48-as szabadelvű eszmékhez köt és kik látva, hogy a ravaszságában is korlátolt pártvezetés következtében mily zsákutcába kerültek, rögtön tiltakozni akartak az ellen, hogy szavazatuk aként magyarázathassék, mintha azok egyenlő értékűek lennének a valláspolitikai reformok hivatásszerű ellenzőinek szavazataival; mások a

szavazásra következett 10 perencyi szünet alatt magukat mentegtetve, abban kerestek elégtételt, hogy ők e kudarcot előre látták, de az ellen nem tehettek semmit, mert a polgári kör pártfegyelmé kötve tartotta őket és az indítványozót cserben hagyni nem akarták, ami csak azt bizonyítja, hogy a polgári kör triumvirátusa nagyon is tudja méltányolni a mameluk-intézményt, és mig tele szájjal kárhoztatják a szabadelvű párti mamelukokat, addig az ő törekvésök nem terjed ki másra, mint hogy magok körül egy minden meggyőződést és független gondolkodást feladó szavazó táborat gyűjtsenek.

Nem hiányoztak egyes ellenzéki szavazatok elbírálásánál komikus jelenetek és motívumok sem. Így sajátos volt, hogy dr Szeredy József kanonok higgadt és saját meggyőződését alaposan, nagy mérséklettel és szabatosan formulázott beszédének egyik folytonos ellenző és radikális „közbeszónok”-a a töle már várt „igen” helyett a kanonok urral együtt „nem”-mel szavazott, vagy midőn egy másik bizottsági tag, kiről tudva van, hogy a megyénéli az alispán ur aegise alatt a főllirat és az egyházi reformok mellett szavazott, jöllehet, hogy az Erreth-féle, határozattal Jagits József neve alatt ott is találkoztunk, most ugyanezen főllirat és egyházpolitikai reformok ellen adta szavazatát, amely teljes következetesség ismét csak a polgári kör vezetését dicséri.

Nem foglalozunk tovább e szavazással, mely, bár csekély többséggel, de annál tisztultabb felfogással a liberalizmus teljes diadalát jelenti. E szavazás tulajdonképen nem tekinthető másnak, mint egy pártpolitika meghiusult kísérletének, melyre nézve a mi véleményünk az, hogy ha a polgári kör mint szervezett ellenzéki politikai kör lép föl a városi közgyűlésben, úgy legyen is az azzá; de viszont számoljon most már azzal, hogy ily eljárása mellett a szabadelvű pártra nézve is beáll logikai kényszerűsége annak, hogy tömör és egységes politikai pártként újból szervezke djék és aktívba lépjen.

Mi sohasem voltunk barátai annak, hogy a városi ügyek párt-politikai szempontokból ítéltesse meg, sőt ellenkezőleg a mellett harcoltunk mindig, hogy a közgyűlés termében eyyedül a

városi érdekek dominálnak, mely érdekeknek az egyéni tiszta meggyőződésből eredő független szavazat leghívebb szószólója, ellenőre és biztosítéka, azonban a polgári kör nyújtotta helyzettel számolni kell, abból a consequentiákat le kell vonni minden oldalról és remélik, hogy ennek szükségét a pécsi szabadelvű párt irányadó körei is belátják.

Az ügyvédi rendtartásról.

II.

A 7-ik §-hoz.

Ezen szakasz intézkedései közül a legfontosabb még felveendő lenne az, hogy ugy az ügyvéddé avatás ténye, mint a lajstromba való mindenkor felvétel feljegyzendő az oklevélre vagy taldalékára.

Szükséges ez azért, hogy már magából az oklevélből kitűnjék, vajjon annak birtokosa ügyvéddé avatva lett-e már vagy sem, s hogy a más kamara területére átköltöző ügyvéd a 9. §. határozmányait ki ne játszhasa: mert ha a felvételnél az oklevélre való feljegyzése elmarad, azon átköltöző ügyvéd, kinek személyi táblázata nincsen rendben vagy a ki tagdíjjal tartozik, lemondás utján törölteti magát eddigi kamarájából s ezzel elkerüli a 9. §-ban előírt értesítés adást, míg ha a felvételt mindig feljegyeztetik az oklevélre, az új kamara a korábbi felvételi záradék által felgémessé téve mindig megkeresheti a jelentkező előbbi kamaráját a szükséges értesítés megadására.

A 13-ik §-hoz.

Ezen szakaszban kimondandó lenne, hogy ügyvédnél töltött joggyakorlatról a bejegyzett joggyakorlónak csak a kamara adhat érvényes bizonyítványt, különben nem lenne célja a kamarai bejegyzésnek.

A 16-ik §-hoz.

Az ügyvédi kamarák számának meghatározása tekintetében ezen szakasz helyesen indul ki azon elvből, hogy csak nagyobb számú tagok alkothassanak kamarát, mert a kisebb kamarák sem a székhely csekélyebb jelentőségénél, sem tagjaik csekély számánál fogva nem voltak képesek a kellő szellemi erőt egyesíteni, központot s abban maguknak kellő szellemi gyupontot alkotni.

Csak hogy ha a bajon segíteni akarunk, nem elég a kamarai tagok minimális létszámát 100-ban megállapítani, mert a jelenlegi kamarák közt is van több, mely a tagok számát illetően meghaladja a javaslatban contemplant minimumot, de a székhely tekintetében nem felel meg a kívánalmaknak. Kívánatos lenne tehát, hogy az új ügyvédi rendtartás ne csak a tagok száma tekintetében szabjon meg határvonalat, hanem a területi beosztásra és székhelyekre vonatkozólag is határozzon meg bizonyos irányelveket.

E tekintetben célszerűbbnek tartanók kimondani, hogy mindegyik kir. tábla székhelyén alakuljon az egész tábla területén működő ügyvédek közül egy-egy kamara, mert így az ügyvédség önkormányzati testületei leginkább volnaok összehangba hozhatók az igazságügyi szervezettel beosztásával. A kir. táblai székhelyek megannyi emporiumai hazánkban a szellemi műveltségnek s emellett az igazság szolgáltatás természetesen központjai saját területükre nézve, hova az ott működő ügyvédi kart hivatásánál fogva hatalmas érdek vonzza, mely vonzás a szóbeliség és közvetlenség behozatalával még hatványozottabb mérvben fog érvényesülni.

Hogy a kamarák szervezete mily benső össze függésben van a bírósági

szervezettel, annak illusztrálására csak egy példát bátorodunk felhozni. — A javaslat 69. §-a költségmegállapítási ügyekre nézve a kamara felelbiteli forumául az illetékes kir. ítélőtáblát jelöli meg; csak hogy vannak kamarák, melyek területe több kir. tábla területi hatáskörébe tartoznak; már most melyik kir. tábla lesz itt illetékes, a kamarai székhely vagy az érdekelt ügyvéd táblája? Ha a kamarai székhelytáblájához történik a felelbités, akkor a más tábla területén székelő ügyvéd elvonatik személyes bírósága illetőségétől, pedig ez a 67. §. intenciója ellen van, ha viszont az érdekelt ügyvéd székhelyének táblája lenne illetékes, akkor beállna azon viszás helyzet, hogy a kamarai első fokú bíróságnak ugyanazon természetű ügyekre nézve különböző felelbiteli forumai lennének. Ha tehát a kir. táblai és kamarai területek azonosítása egyáltalán keresztülvihető nem lenne — bár ennek komoly akadályát nem látjuk — legalább az lenne kimondandó a törvényben, hogy a kamarák olyképp alakítandók, miszerint egy kamara területe több kir. tábla területe közt meg ne oszoljék.

A 25-ik §-hoz.

Ezen szakasz fentartja a jelenlegi ügyvédi rendtartás azon rendelkezését, hogy a kamarai választás az első szavazás alkalmával csak úgy érvényes, ha a kamara tagjainak legalább fele szavaz; pedig ezen intézkedésnek eddig sem volt elfogadható indoka, sőt határozottan hátrányosnak bizonyult, a mennyiben a kamarai választmányoknak a rendes időre való megalakulását gátolta.

Az 1874. 34 t. c. életbe lépte óta ugyanis kamaránknál az első alakuló gyűlést kivéve nem fordult elő eset arra, hogy a választmány az első szavazásnál megalakulhatott volna, míg a második szavazásnál rendszerint több szavazat érkezett be, mint a mennyi az első szavazás érvényességéhez szükséges lett volna. Az első szavazásnál ugyan is legtöbb tag — tapasztalatból tudván, hogy a kellő számú szavazat ugy sem érkezik be — nem adja be szavazatát, hanem gyakorolja jogát akkor midőn tudja, hogy az feltétlenül érvényes lesz.

De nincs is elfogadható indoka ezen rendelkezésnek, mert hisz a választás kiírása és a szavazás közti 30 nap alatt a kamarai tagoknak elég idejük van a választást megbeszélést s magokat a felmerült irányzatok felől kellőképp tájékozni, miért is ezen szakasz 2-ik bekezdésének ezen mondata: „ugyszintén, ha az első szavazásnál az illető kamara tagjainak legalább fele nem szavaz” — egyszerűen kihagyandó lenne.

Ezen szakasz még egy rendelkezéséhez bátorodunk a következőkben módosítást indítványozni.

A választmányi tagság oly fontos bizalmi állás, a kamarai tagok felett oly jelentékeny jogosítványokkal jár, hogy meg lehetőséget is kizárnak óhajtanók latni annak, hogy valaki ali néhany szavazat alapján foglaljon helyet a választmányban, mi pedig megtörténhetik, ha az üresedésbe jött választmányi tagságra feltétlenül a megelőző választásnál legtöbb szavazatot nyert jelölt hívandó meg, mert eddigi tapasztalatunk szerint is többször előfordult az, hogy a túlnyomó többség bizalma nemcsak a tisztviselők, hanem a megválasztandó választmányi tagok személyeire nézve is megegyező volt s ily esetekben a beválasztott választmányi tagok után mások csak elenyészőleg csekély számú szavazatokat kaptak.

Ezen szakasz utolsó előtti bekezdéséhez tehát még hozzá taldandó lenne a következő mondat:

„ha az illető az akkor beadott szavazatoknak legalább egyharmadát elnyerte. Ily jelölt nemléteben a megüritült választmányi tagság is új választás által taldandó be.”

A 40-ik §-hoz.

A kamara választmányja ezen szakasz szerint az iratok és értékek leltározása iránt az illetékes kir. bíróságokat keresi meg, mi a bíróságoknak is sok munkát okozna, de sok esetben költséges is lenne. Helyesebbnek vélnők ezt a kamaránkat által követett azon eljárással helyettesíteni, hogy a leltározás a választmány által a kamarai tagok közül kiküldendő kamarai biztos közbenjöttével történjék, kinek aztán kötelessége eljárásról a leltár bemutatása mellett a választmányoknak jelentést tenni. Ez eljárás költséggel nem jár és kamaránknál eddig az érdekeltet teljes megelégedésére lett keresztül vive.

A 45-ik §-hoz.

A zugírászat a dolog természetében rejőöknek fogva nem annyira a bíróságok és hatóságok előtti személyes képviselőlet, mint inkább beadványok gyártása által működik. Minden felre értés eikerülése végett tehát ezen szakasz első bekezdése olyképp volna szerkesztendő, hogy a ki annélkül, hogy erre törvény által jogosítva volna, díjert feleket bíróság vagy hatóságok előtt képvisel, avagy azokhoz magán felek részére beadványokat szerkeszt, zugírászat kihágását követi el stb.

Ezen szakasz indokolása azt állítja, hogy a zugírászatra az 1879 évi 40 t. c. büntetési rendszerét alkalmazta, a törvény szövegében azonban nem jut kifejezésre ezen büntetési rendszer azon elve, hogy a bíróság behajthatatlanság esetén megfelelő elzárásra változtatandó.

Ezen szakasz első bekezdésének végén tehát kiteendő lenne, hogy a kiszabott bíróság behajthatatlanság esetén megfelelő tartamu elzárásra változtatandó.

Baranya a legrégibb időkben. *)

VI.

Baranya a népvándorlások idejében.

Időszak: 441—899.

Mi sorsa vala megyénknek 441-től egész a kilencedik század végéig, míg t. i. elődeink győzelmes fegyvereikkel elfoglalván azt, benne állandóul megtelepedtek, könnyen elgondolhatjuk, ha csak futólag pillantjuk át azon szomorú időszakot. A rémitő népesordáknak, melyek egymásután vidékünkön átözönlöttek, rombolási vágya, minden kigondolható inséget támaszta. Bar merre fordultak ezen barbárok, így ír egy jeles történetirő, Robertson, pályájuk vérrel volt jelelv. Ők mindent elpusztítának magok körül. Sem kor, sem nem, vagy rend nem volt kímélve. Mit a dühösség első berontásoknál megkímélt, a következőkben pusztított el. A legtermékenyebb és népesebb tartományok sivatagokká tettek; városaik és faluik romjai csak kis számú, inségre jutott embereknek, kiket a gyilkolástól eltompujt fegyvervagy véletlenség megkímélt, szolgáltak fődeli el hajjúkul. A hódítók kik az általuk elpusztított tartományokban megtelepedtek, nem sokára új betolakodóktól szorítottak ki vagy irtattak el, kik oly országokból jövének, melyek a világ miveltebb részeitől még távolabb feküdtek, mint az elsőeknek szülőföldje, mely nyersebb és r. blőbb természetűek voltak emezeknél. Így mindig újabb

*) Haas Mihály Baranya földirati, statisztikai és történelmi tekintetben című műve nyomán. — Nyomatott Pécselt 1845-ben.

nyomor érte az emberiséget, míg csak az éjszák, mely fölvyást több és több népcsoportokat öntött ki magából, ki nem merült, nem szolgálthatva többé rombolás eszközeit. Ehség és dögvész, mint mindenkor következéseien eszelen dühösséggel viselt háborúknak, pusztítanak Európán minden részeiben. Amaz időkör Theodosius császárnak (az ugynevezett nagy) halálától egész a longobardok állandó megletelepüléseig — csaknem kétszáz éves időszak — oly kort képez, melyben az emberi nem állapota az egész világtörténetekben át a legborzasztóbb és inségebb volt. Az egykorú történetírók, kik ezen rombolási jeleneteket magok látták, hiába keresnek szavakat borzadalmi festésére. »Isten ostora, nemzetek irtója», voltak a nevek, melyekkel a barbár főnököket megjelölték, ama pusztításokat pedig, melyeket ezen vad csordák a világra hoztak, földrengés, tűzvész és vízvíz pusztításaihoz hasonlították és a legirtózatóbb és kártékonyabb inségekhez, melyeket emberi ész fölfogni képes.

De mindennél még nagyobb bizonyoságot és fölvilágosítást a barbár nemzetek mindent lerontó kegyetlenségeiről az azon általános változás, melyet csak megyénkben is, ha azt figyelmesen a történetírás fáklyájánál vizsgáljuk, a hatodik század után, midőn a költöző nemzetek új lakhelyeikben nagy részüket megletelepedtek, észreveszünk. A római műveltségnek, közbátorsági intézeteknek, kormányzás rendének alig lehet csak nyomára is akadni; és egyedül a mesterség pompás műveinek romladványai emlékeztetnek arra az értelembeli világosodásra, melyet ők nálunk is meghonosítottak. Új kormány, új nyelv, új törvények, új erkölcsök, új öltözékek, új emberek, jönnek elő vidékünkön.

De nezzük most a korszak általános jellemzése után, mily népek laktak hosszabb vagy rövidebb korigán vidékünkön ezen inségteljes időszakban. A rómaiak után környékünkön első a hunnok uralkodtak.

Atlának 453-ban történt halála után, csakhamar vége szakadt a hunnok uralmának, a gepidák által 456-ban megveretve kiűzettek nemcsak vidékünk, hanem egész hazánkból is. Utódaik a német eredetű, nyers, vad de mégsem egészen miveletlen gepidák) gothok és longobardok valának. A gepidák szövetségeseikkel csakhamar elenyésztek ismét környékünkön; állandóban laktak azonban itten a gothok 453-tól 526-ig. Legjobb királyuk Theodorich vala. Miután a gothok Olaszországba rontottak be, itten megürült helyeiket a longobardok foglalták el, megtartván azokat 526-tól 568-ig. Köztük Alboin tűnt ki mint harcfele és kormányzó. 568-ban, nem tudni mi okból, egyszerre fölkerelkedtek a longobardok, folyójukt Pannóniaszerte lakóhelyeiket és Alboin királyuk vezérlete alatt Olaszországba költöztek, meghódítandók azt, eddigi lakóhelyeiket szomszédai és szövetségeseiknek, az avaroknak hagyván azon föltét alatt, hogy azokat nekik ismét visszaadandának, ha Olaszországot elfoglalni vagy megtartani nem bírnák.

Azon kevés műveltséget, melyet a hunnok eltávoztva után a most említett népek rövid ideig tartott uralkodásuk alatt megyénkben megkíméltek vagy talán terjesztettek is, eldultak az avarok, kik tudomány, kézműveket, földművelést egyaránt megvetve, mind a kereszténységnek mind az ezt védő városoknak ellenségségül nyilatkoztak. »Ezen avarok alatt, így ír Hetényi, egészen elváltozott honunk földje, és egy sok hadsáncokból álló földvárú alakított. Ezen erősegeiket az akkor élt tör-

ténetírók ringeknek nevezték; mert kerekdedek, fölül tölgy és csergalyakkal fedettek. de egyszerűs mind oly iszonyú nagyságúak voltak, hogy kerületök 12, átalójuk 14 mérföldet, magasságuk és szélességük 20 lábat tennének. Ezen ringek központja és mintegy főtanyája volt a Rába, Dráva, Balaton és Duna közt feküdt budai vagy olpári ring, melyben laktak a kaganok. Ime Baranya a főtanyának területén feküdt! Ezekbe a roppant nagyságú földvárakba hordották azon töm rdek kincset, melyet a legyőzött népektől kicsikartak: itt éltek kedvükre, míg ama frank országgal nagy Károlylyal össze nem akasztották, általa tökéletesen legyőzettek és azon kevés kereszténynek lettek kívül, kik Carnuntum és Sabaria közé az ugynevezett bójok pusztáira szállítottak, az évek sorában és népek tengerében apróknak elolvadtak.

Pécs sz. kir. város és az egyházközpontok reformok.

A hétfői közgyűlés legkiemelkedőbb mozzanata kétségen kívül Budapest fő és székváros átiratának tárgyalása volt, amely átirat, fölhiújva városunkat, hogy a kormány egyházközpontjai programjának pártolását a képviselőházhoz és az összkormányhoz felirat intéztessék.

A város tanácsa követte az ország fővárosa által nyújtott példát és a főváros átiratát, mely Troll Ferenc praelatus fölszólalására a jelentések és kormány rendeletek letárgyalása során kivül vétetett elő, a következő tanácsi javaslattal ajánlotta a közgyűlésnek elfogadásra:

Tekintetes közgyűlés!

Budapest fő- és székváros közönségének azon f. évi 184. sz. a. e város közönségéhez intézett átiratát, mely szerint a kormány egyházközpontjai programja ügyében az összkormányhoz és a képviselőházhoz intézett feliratának hasonló szellemben leendő pártolását kéri, kötelestől tartjuk, mely tisztelettel a következő javaslat kíséretében betérjeszteti, u. m.:

A történelemből merített igazság, hogy szerencsétlen az az ország, a melyben a vallásfelekezeti érület hatalmi kérdéssé fajul s ekként a felebaráti szeretet utjáról leterve a bekes együttélést megzavarja, a polgároknak a közös előmozdítását biztosító együttes közrehatását akadályozza.

Ezen igazságból kifolyólag sugalta nemzetünk jó szelme elődeinknek azon eszmét, mely az 1848. évi IX. toikknek letet adott, az akkori viszonyokkal számolva, kimondván abban azt, hogy e hazában törvényesen bevett minden vallásfelekezetet nemzetkülönbség nélkül teljes és tökéletes egyenlőséggel bír, mind a vallásgyakorlási, mind a vegyes hazassági, mind pedig a politikai igények tekintetében.

Azóta a viszonyok hazánkban lényegesen változtak, úgy, hogy nemzetünk szelent is nincs szentebb joga, nincs fenségesebb kötelessége a törvényhozásnak, mint arról gondoskodni, hogy a mi a multat elkieserít, a jelent zavaroknak teszi ki, attól a jövőt megörizze, nem várható nyugodtan azt, hogy a vallásos sur-lódások e hazában a házi rendet megbontsák, a legszentebb viszonyokat bizonytalanná tegyék, mert a hol ezrek lelki nyugalma, hol milliók jogai, hol az egész nemzet vallásos csend jeforog kérdésben, bizonyta-

lanság nem maradhat, ott a kereszt.szeretnek és hazafiságnak azon magaslatra kell emelkednie, melyen a minoritás iránt igazságos tud és akar lenni, mert alkotmányos államban a szabadság napjainak minden tisztességes polgár felett egyformán kell ragyognia!

Ezen eszméket a multak szomorú tapasztalataiból s e téren a jobb jövő létesítésére oly sokat küzdött vallásos lelkiülete mellett is szabadelvű boldogult nagy hazánkfia báró Eötvös József fenkölt lelkéből merítettük.

Ep ezért, ismerve azon tühretlenülé vált állapotokat, melyek az állam létere, fejlődésére felette nagy horderejű, tehát emineret az állam jogkörébe tartozó házassági jognak — sajnos — különbözősége, bizonytalansága, igazságtalan következményei folytán a családi tühzelyek boldogságának mindinkább nagyobbodó és jogosulatlan akadályt képeznek, a midőn a valási indifferenzizmus egész lelkünk ből itéljük el, más meggyőződésre még sem lehet jutnunk, mint arra, hogy a kormány részéről apostoli királyunk beleegyezése mellett inaurált egyházközpontjai program a hitelveket nem sérteni hanem a vallásfelekezetek közötti állandó egyértést, az állam alapját képező erkölcsöt biztosítani s ezek által vont nemes határok között a szabadság éltető napját szétárasztani s e mellett a magyar állam eszmét érvényesíteni kívánja; a miért is azt indítványozzuk, hogy felirat intéztessék az összkormányhoz és országgyűléshez s abban kijelentessék miként a kormánynek eddig kifejezésre juttatott egyházközpontjai programját teljes egészében tehát a kötelező polgári házasság, ennek folyományát képező állami anyakönyvvezetéssel együtt üdvözöljük, s óhajtuk, hogy az egyenlőség és testvériség megvalósítására a teljes vallás szabadság keretében a magyar állam eszmének érvényesítésére alkalmas javaslatat mielőbb törvényerőre emelhesse, ezen kívül a magyarországi görög és latin szertartású katolikusoknak képviselői rendszerű önkormányzatát a vallásfelekezetek jogegyenlősége szerint megvalósítsa, ugy a vallás szabadság eszméjéből kifolyólag a zsidó vallás recipiálását mint sürgős ügyet a kormány előterjesztésén, a képviselőház pedig, — az előterjesztés sürgetésével, azt megvalósítani törekedjék.

Mely felebaráti és hazaszeretettől vezérelt javaslatunk elfogadását kérve, maradtunk mely tisztelettel a tekintetes közgyűlésnek. Pécsémet, 1893. évi ápril hó 11-én tartott tanács ülésünkben, alázatos szolgálja. Pécs szab. kir. város tanácsa.

A közgyűlés a tetszés látható jeleivel hallgatta a tanács remekül fogalmazott javaslatát, melynek hazafias melegsége az ékesszólás magaslatára emelkedett és meggyőzően bizonyítja, hogy Majorossy Imre főjegyzőnk mily mestere a tollnak. E tanácsi javaslat igazi kis műremek, mely szinte lakonikus rövidséggel oly élénken domborítja ki a tárgyat, hogy annak hatása ellenállhatatlan és valóban azt hittük, hogy a javaslat az egyháziak kivételével, kiknek az már állásuknál fogva sem kell — egyhangulag fog elfogadtatni.

Azonban ez nagyon is szép lett volna és miután Erreth János országgyűlési képviselőnk a maga részéről határozati javaslatot nyújtott be, lehetlenné is vált. A határozati javaslat

1) A gepidák idejében vidékünk a lorchii érsek egyházi hatósága alá tartozott. Szalágyi, Klein.

Szintén fölíratot kíván az országgyűléshez, hogy az az egyházpolitikai reformok mielőbbi és sürgős létesítésére az intézkedéseket tegye meg.

A tanács és Erreth János határozati javaslatát összehasonlítva, kitűnik, hogy azok lényegben teljesen egyezők. Erreth azonban nem fogadta el a tanács javaslatát, mert ő bizalmatlansággal viseltetik a kormány iránt az egyházpolitikai kérdésekben, mi legjobban kitűnik beszédéből, melyet határozati javaslatá indokolására tartott.

Beszédében kijelenté, hogy a tanács javaslat indokolását elfogadja ugyan, de magához az előterjesztéshez nem járul. Nem látja okadatoltnak, hogy a kormány, mely hivatala elfoglalásakor már üdvözlötetett, most ismét üdvözlötessék. Ennek csak akkor volna helye, ha időközben a kormány fényes győzelmet aratott volna, ezt azonban még a legelfogultabb kormánypárti sem mutathatja ki. Ellenkezőleg, a kormány fenállása óta sem kellő akaratot, sem képességet nem mutatott ki a megígért reformok létesítésére. A vallásbéke megsemmisüléséért vádolja a kormányt, mely az elkeresztelési rendelettel — bár jóhiszeműleg, de kellő körültekintés nélkül fölvakarta az ország lakosságának 58%-át képező katolikusok lelkiismereti nyugalmát. Igaz, hogy e rendeletet nem a jelenlegi kormány bocsátotta ki, de az akkori kormány tagjainak többsége benne van a jelenlegi kormányban. A kormány tévedett az egyházi reformok fölvetésével, mert nem számolt az ellenmozgalommal, a közvéleménnyel. A fölvetett egyházi reformok megoldása elodázhatatlan. A kormány programja megvalósítandó, ő azonban a kormány iránt nincs bizalommal. Megdöbentő zilátságú házassági jogunk rendezése elodázhatatlan és pedig egységes házassági joggal, kötelező polgári házassággal. Az állam nem bírhat felekezeti jelleggel, legyen vallásszabadság, katolikus önkormányzat, a zsidó vallás recepciója törvénybe iktatandó. Az anyakönyveket a minden felekezeti egyháziak eddig rendben vezették, amiért a legteljesebb elismerésre tarthatnak számot, nem volna helyes az anyakönyvek vezetését problematikusan másokra bízni, a polgári házasság azonban maga után hozza a polgári anyakönyvezést is.

A közgyűlés egyházi rendű tagjai közül elsőnek Troll Ferenc pápai praelatus szólaft föl, kijelentvén készségét a kormány hazafias törekvéseinek támogatására, de azokban, amik a keresztény hitelvekkel homlokegyenest ellenkeznek, amiből csak vallási és erkölcsi romlottság következhetik, abban nem támogathatja. Elítéli az üdvtelen polgári házassági házszát, amely kifejezése általános ellentmondással találkozott. Szerinte a polgári házasság „szövetség isten nélkül, szövetség vallás nélkül” (zajos és általános tiltakozás, „nem áll kiáltások), oly szövetség, mely okkal móddal fölbontható, ellenkezik a kereszténységgel, az isteni intézkedéssel, homlokegyenest negatívója a kath. hitelveknek, melyek a házasságot — Szent Pál szavaival — szentségnek tartják és kizárólag az egyház hatalmába adják. Azt mondani, hogy az egyházpolitikai reformokkal nem akarják a hitelveket sérteni, amítás, mely „ignotus fallit, notis est derisui.” Annak, aki hitere ad valamit, nem kell a polgári házasság. Nem kell az a magyar embernek, mert annak szívverésben gyökerezik a házasság szentsége, mit az is bizonyít, hogy a magyar ember azt mondja: „megyek esküvőre.” De nem kell a polgári házasság a többi felekezeteknek, nem kell a hithű zsidóknak sem. Egyesek vannak

minden felekezetben, kik rajongnak a polgári házassáért, de az ilyenek leszámoltak hitökkel (zajos és általános ellentmondás) ezek már készülöben vannak sutba dobni a „holtomiglan, holtodiglan”-t. Csodálja, hogy a magyar ember, ki oly nagyra van a szép-nem iránti tiszteletével, hogy tudja e tiszteletet összeegyeztetni azon reformmal, mely piaci árúvá teszi a szép nemet, (általános ellentmondás.) és nem tudja föl fogni, hogy a magyar ember, ki oly loyális, hogyan követheti, hogy a legalkotmányosabb király, aki az apostoli címet viseli, apotasiát kövessen el (Kardoss Kálmán főispán figyelemzeti a szónokot, hogy ő Felseje személyét a vitából hagyja ki.) szavait azzal végzi, hogy: nem kell a polgári házasság és az erre fölhangzott ellentmondásokra azt mondá: dixi et salvavi animam meam. én megtettem kötelességemet.

Erreth Jánosnak erre következett beszéde után, melyet már ismertettünk, dr. Szeredy József kanonok szolt, szépen előadott, szabatos beszédében jelvezve, hogy a reform törvényjavaslatok tartalmát még nem ismerjük és így azokhoz lényegileg nem is szólhatunk. A vallás szabadság Amerikában divó-rendszert veszedelmesnek tartaná, mert az a nemzetiségi szétaraboltsághoz még vallási nagyobb szakadozottságot szülné, mi a nemzeti egységet csak gyöngítené. Az izraeliták polgári receptiója már megvan, de megvan egyházi autonómia-jok is. A vallási receptiót a zsidók maguk sem kívánják. (Felkiáltások: bízzuk ezt reájuk!) Az állami anyakönyvekhez az államnak joga kétségtelen, eddig az anyakönyveket az egyháziak vezették ingyen, most majd belekerül 3-4 millió ftba, ez helytelen költsézés akkor, mikor a közoktatásügyi kormány panaszkodik, hogy nincs pénz iskolákra, kultur-intézetekre. A polgári házasság eszméje nagy fölhaborodást szült országzerte. Azt mondják, hogy nincs szándék e reformmal hitelveket sérteni. De aki tudja, hogy mi különbség van az egyházi és polgári házasság közt, az tudja, hogy ezen állítás tarthatatlan. Az egyházi házasság szentség és fölbonthatatlan, a polgári házasság szerződés és fölbontható. A polgári házasságot az egyház részéről lehet tűrni, de nem elfogadni. Amely államokban a polgári házasság behozatott, mindenütt forradalmak és nagy razkódtatások következtek létesült és manapság már mindenütt mozgalom észlelhető a polgári házasság intézménye ellen. Németországba a 70-es években hozatott be törvény útján a polgári házasság és ma már több mint 2000 kérvény több mint 2 millió aláírással (vegyest katolikusok és evangélikusok) adatott be a polgári házasság ellen a törvényhozáshoz, sőt a német kormány a tisztviselőkhöz és katonákhoz rendeletet intézett, hogy a polgári házasságra okvetetlen az egyház aldatást is fölvegyék. Azt mondják, hogy a polgári házasságot a nép tulnyomó része kívánja, ez nem áll, mert a nép gyermekének még ideája sincs a polgári házasságról.

Az egyházi reformokat felesleges volt fölvetni; vonják vissza a februáriusi rendeletet, módosítsák az 1868. 53. törvényt és akkor helyre áll a béke. Nem fogadja el a javaslatot.

Mutt nyán s z k y Béla az egyházpolitikai reformokban nem lát a katolikus egyházra nézve semmi veszélyt. Ó jó katolikusnak vallja magát és a reformokat elfogadja. Aki hiteben erős, az a polgári házasság mellett meg fog mindent tenni hite érdekében. Neveljük a hívőket erősítéskéé és akkor nem kell az egyházat féltetni. Erreth javaslatához nem járul, mert az úgy hasonlít a tanács javaslatához, mint egyik tojás a másikhoz,

csak hogy Erreth javaslata nem más, mint leplezett bizalmatlansági szavazat a kormány iránt, ami helytelen, mert aki az elvet helyesli annak támogatni kell mindent, mi az elv megvalósítását előmozdítja. Elfogadja a tanács javaslatát és e magatartásában Kossuth Lajos után indul, ki szintén e reformok mellett nyilatkozott.

Bubreg Antal nem akar újabb bizalmi szavazatot adni a kormánynak. Ellenzi az állami anyakönyvvezetést, melynek költségei inkább iskolákra, ovodákra fordítandók. A fölvetett reformok ügyében végre dönteni kell, az országzerte dúló izgottságnak véget kell vetni és ezért Erreth javaslatára szavaz.

Aidinger János kir. tanácsos polgármester a fölvetett kérdésekben lehetetlennek tartja a kapacitót. Troll és Szeredy kanonokok álláspontját érti, mert ők, mint egyházak előkelő tagjai másként nem is nyilatkozhatnak. Az egyházpolitikai reformok azt bizonyítják, hogy az állam a maga labára akar állni. A priori ki van zárva, hogy e reformok a hitelveket alterálnák. Meggyőződése, hogy, ha az egyház a világiaknak csak egy kis befolyást enged az egyházi ügyek intézésére, a mai indifferentismus az egyházi ügyek iránt megszűnik (Általános helyeslés.) Az anyakönyveket az állam nem bízhatja másra és ennek államossítása elenyésző költségbe fog kerülni, el fogja azt végezni a községi administráció.

Ami a zsidók receptióját illeti, egyre megy, folyamánya lesz-e az a vallásszabadságnak, vagy pedig (mint Bubreg óhajta) önálló actus; a fő hogy a receptió meglegyen, mert ha a zsidók adó-forintjai szép barátságban megférnek a más felekezetek adó-forintjaival, ha a zsidók velünk mindenben egyenlő terhekben részesülnek, jogos, és méltányos, hogy a jogok is mindenben egyenlők legyenek. Nem talál különbséget Erreth és a tanács javaslata között és ha a tanács javaslata üdvözlő is a reformokat, ezzel még nem kötelezzük magunkat semmire. Egyébirant e javaslat nem önálló kezdeményezés, hanem csak pártolása Bpest átiratának és ő kijelenti, hogy ő bár nem ellenkezi ember de ez átiratot még akkor is pártolná, ha azt a szélső bal indítványozta volna is. — Erreth János a zárszó jogával élve kijelente, hogy határozati javaslatat fenn tartja és 20 tag óhajtatásra a főispán névszerinti szavazást rendelt el a fölött, hogy elfogadja-e a tanács javaslatát a közgyűlés, igen, vagy nem.

A szavazás megtörténvén, 49 szóval 40 ellen elfogadtatott a tanács javaslata. A tanács javaslata ellen „nem”-mel szavaztak: Blauhorn Antal, Bubreg Antal, Dobszay Antal, Erreth János, dr. Erreth Lajos, Grauman János, Hartl Ferenc, Horváth Kokán György, Horváth Kokán Ignac, dr. Holbling Miksa, Inczédy Dénes, Jankovics Hugó, Jarányi József, dr. Jobst László, Károly Ignac, Kis József, Koncz András, Kovácsics János, Lill János, Magenheim József, Mestries Imre, Orf Gáspár, Pap József, Piacsek Gyula, Pleininger Ferenc, Ratkovics Ferenc, Rauss József, Rupprecht Nándor, Schmelzer Ferenc, Szautter Gusztáv, dr. Szeredy József, Szeifritz Antal, Tamássy Ferenc, Troll Eerenc, Tiefenbacher Nándor, Véghe András, Vidakovich György, Várady Ferenc Dobszay István, közgyám, Németh József h. gyámügyész. És ezzel az egyházpolitikai vita a pécsi közgyűlésben véget ért.

Részünkről őszintén sajnáljuk, hogy e vitában, midőn pedig ki van mutatva hogy úgy a város tanácsa, és az azt támogató liberális párt, mint Erreth János,

ország. képviselő lényegileg egyet akartak, a pártönkivüli Erreth János nem kereste és nem találta meg a pécsi szabadelvű pártot . . . .

Vajon lesz-e még valaha ilyen jó alkalom? . . . .

Munkácsy „Honfoglalás”-a.

A magyar nemzet évezredes ünnepének gazdagításához Magyarország minden társadalmi osztálya az ünneplő állam köré csoportosul. A szellemi és anyagi erők tömegsülve fáradoznak azon, hogy a nemzethez méltó legyen ünnepe. Ez erők tömördek kiváló alkotásának előrehaladását látva, ezennel megkezdjük a honfoglalási emlékünneppé közlé illő mozzanatok ismertetését: a honfoglalás művészi kivitelű képével.

A mű, mely az ezer év előtti honfoglalást ábrázolja, a Munkácsy alkotó kezét jellemző, néhány napi gyors munka után végleg elkészül. E remekmű — mint a »Pester Correspondenz« egyik munkatársa írja Párisból, — nagy feltűnést fog kelteni nemcsak idehaza, de a francia festők körében is, kiknek e mű máris ráterelte általános érdeklődését a magyar művészeti és történeti viszonyokra.

Munkácsy művészi ihlettel festett képe eletnagságban ábrázolja Árpádot, a honfoglalót, vezértársait, tábora és a szlavianságnak a hódolat jelvényeit hozó képviselői kíséretében. A mű alapeszméjéhez méltó Munkácsy erceje, a kivitel pedig valószínű megdicsőítése az eszmének a művész esetje által.

A kép első pillanatra azt a lelkes érzést kelti a nézőben, melyet akkor érzünk, ha akarhol a világon megzúdul a Rakóczy-induló. Mindkettőnek motívumai annyira nemzetesek, hogy a magyar szellemi termékek közt alig lehet hozzájuk hasonlót találni, mely oly átható varázst tudjon nemzetes motívumaival gyakorolni nemzetközi művészkörökben is, mint e kép és a Rakóczy.

E képen a honfoglalás jelenetében és a megjelenített hősök arcvonásába beleírta a művész a honfoglaló nemzet múltját, jelenét és jövőjét. A hódolati jelvények átadása Árpádnak csak az államalapítás mozzanatának keretétől tekinthető. »Aki néhány pillanattal nézi a képet, azt az az érzés hatja át, hogy a művész Árpáddal és vitézeivel e képen Vörösmarty e sorát örökítette meg: Itt élnek s halnod kell!«

A magyar nemzet dalainak festői csoportját, a honfoglalásnak és honalapításnak általuk képviselt eszméjét fáradságos tanulmány után rendkívüli műveléssel és szerenésével oldá meg a művész. Műve a külföldön bizonyonyal mélyebb rokonszenvet fog kelteni nemzetünk iránt s multunkat illetőleg több elismerést, mint bármely más irodalmi vagy művészeti esemény. Ez a remekmű azok körében, kik az eredetét vagy annak másolatait látni fogják, multunk, intelligenciáink és állami nagyságunk felől el fog terjeszteni annyit, mint a kiállítás, melyet a nagy távolság folytán aránylag kevesebb külföldi fog felkeresni. Ujabb időben nagyon divattá vált Rómába zárandokolni s hazánkban tömördeken látogatják Itáliát. A »Pester Correspondenz« Párisban tartózkodó munkatársa azt óhajtana, hogy e vándorlás útja megváltozzék és a hazafias kegyelet Párisba vezesse a honfiakat Munkácsy képéhez, mely a honszeretet és a magyar nemzet apothéosisa.

Hirek.

— **Jókai Pécs diszpolgára.** Kozsorus regényirónk ez évben ülven 50 évgs irói jubileumát, a város tanácsa indítványozta, hogy ez alkalomból Jókai Mór városunk diszpolgárává választassék. Az erre vonatkozó javaslát a következő: Tekintetes közgyűlés! Jókai Mór nagy irónk ez évben fogja lsten kegyelméből félszázados jubileumát megünnepelehetni. Ó méltán nemzetünk büszkesége, mert érdemei elévülhetetlenek, ő az egész művelt világnak is csodatát, tiszteletét vívta ki már magának.

Ily férfit félszázados irói működésének betöltése kell, hogy nemzeti ünnep legyen, mert amely nemzet nem tud vagy nem akar a hála magaslátára emelkedni, amely büszkeségének nem tartja irodalmának, édes anyanyelve művelődésének még élő legérdemesebb bajnokát — az biztosított nemzeti jövőre kilatást nem is igényelhet, mert hazáját igazán szeretni nem is tudja.

Azon meggyőződésben tehát, hogy a Tekintetes közgyűlés minden igaz érdemet nagyra becsül s eként az országzserte természetsszerűleg nyilvánulandó közörm-ből ezen ritka alkalommal részt venni kíván, javasoljuk, miként erre a legnemesebb módot alkalmazva, a polgári érényekre a legszebb koszorút juttassa az említett nagy férfinnak az által, hogy őt lelkesülten e város diszpolgárul megválasztja és erről szóló diszokmányt részére átjuttatja.

A tanács javaslatához helyeslőleg szoltott Pleininger Ferenc, megtoldván azt azzal, hogy Jókainak marandó emléket is állítsunk, elnevezvén róla egy utcánkat és pedig a Kert-utcat A i d i n g e r János kir tanácsos a tanács nevében is kijelenté, hogy az indítványhoz elvileg hozzájárul, a Kert-utcat azonban, melyhez nevezetes emlékek fűződnek, megtartani óhajja, és indítványozza, hogy e helyett a Kis-ter nevezessék el Jókai-ternek, mit a közgyűlés el is fogadott.

— **A nemzeti casino tervezett** ujjáépítése aligha el nem marad, mert vezéreikk, szobeszed és jóakarát volna elég, de a szükséges nagyszámu ezerekek hiányzanak s azok előteremtéséhez a nagyszólámu phrasissok nem elegendők. De némi atalakítások és javítások még sem maradhatnak el, mert kétségtelen, hogy az ablakok, ajtók és feljárás már tarthatatlanul rosszak, az olvasóterem nagyobb kényelmet és modernebb izlést követel és egy külön ivó és étkező terem berendezése is szükséges, ezeken kívül a Király-utcai előrézs külseje is az építendő új színház közelségének megfelelően atalakítandó lenne.

— **Hymen.** Vasárnap d. u. vezette oltárhoz dr. P i n t é r J ó z s e f ügyvéd E i s n e r D ó c z y vállalkozónak bajos leányát: R i z á t. Fogadja az új pár szép frigyéhez a mi szerenése kívánatainkat is. T i p o g r a f M ó r abbaziai ékszerész eljegyezte P a u n z S z e l i n k. a. t. Pécsről.

— **Pécs városa Veszprémnek** A leégett Veszprém város segélyezésére a város közgyűlése az erre rendelt segélyezési alaphól, mely 300 frttal vétetett föl a költségvetésbe, 200 frtot szavazott meg.

— **Egy születésnap.** A véletlenség juttatta emlékeztünkbe, hogy Z s o l n a y V i l m o s a világhírű majolika-gyár zsenialis megteremtője és nagynevű tulajdonosa ma üli 65-ik születése napját. Nevezetes nap ez, mely örök fényvel van beírva a magyar ipar történetében és bizony szörnyen kisvárosi szülőkörűségről tennék bizonyítást, ha ezt a születésnapot nem tartanók

elég fontosnak, elég nevezetesnek, mert Zsolnay Vilmos nem csak városunknak, hanem az egész országnak, sőt az egész művelt világnak büszkesége, kinek életküzdelmeiről, találmányairól, zsenialitásáról, kereskedelmi szelleméről, ipari vállalkozásáról, képzettségéről példa képen fog az ipar jeleseit ismertető történet megemlékezni. Nem sok nagy erővel dicsekszik hazánk e téren, de az elsőkk között a legelsőkk egyike, ha nem legelsőbbje Zsolnay Vilmos, ki országos neve és világra szóló hirtel mellett híven és odaengedően megmaradt Pécs városának igaz polgára, lelkesülve ma is ennek érdekében, tevékeny részt véve annak közügyeiben, többre becsülve polgártársai bizalmát, szeretetét, nagybecsülését minden más elismerés- és kitüntetésnél. Az ő jelessége hódolatra készít mindenkit, kinek érzeke van a széphez, nemeshez, az ő teremtő ereje és lángesze nem a megszokott dicsegetet hívja ki, hanem azt a feltétlen meghódolást, mellyel csak a nagy szellemeknek kell adózunk s mely az örök marandóság emlékét előre hirdeti. És ha e szülétsnapról hazafiasságnak és polgári érületünk teljes melegségével emlékezünk meg, önmagunkat tiszteljük meg s azt hisszük: nincs senki és nem lehet senki, ki szívből ne kívánná, hogy e derék férfút az lsten, kegyeivel elárasztva, soká, igen soká éltesse!

— **A sétatéri kioszk** felépítését sürgette meg Bolgár Kálmán biz. tag a hétéfői közgyűlésen, ajánlván, hogy a gazd. tanácsnok ebben is »villa mg y o r s a s á g g a l« járjon el. Hogy talált-e a szellemesen alkalmazott célzás, azt meglátjuk, mert bizony az eddigi passivitas nem nagyon biztató jelenség.

— **Vasuti üzletvezetőséget Pécsre** Erreth János országgyűlési képviselő lapunk múlt számában ismertetett indítványát, hogy Pécsert egy vasuti üzletvezetőség létesíttessék, a hétéfői városi közgyűlésen terjesztette be, kiséző beszédében megjelölve azon vasutvonalakat, melyek az üzletvezetőséghez megkívántató 1038 kméter vasuthálózatot képeznek. A i d i n g e r János kir. tanácsos polgármester teljes mértékben hozzájárult az indítványhoz, kiemelve, hogy mily anomália és sérelem az, hogy Pécs városa forgalmi tekintetben egy idegen, autonom országhoz van utalva, amit nem tarthatunk rendben levő dolognak. A kormányhoz intézendő föliratban ez állapot megváltoztatását kell kermünk. Dr. J o b s t László utalt arra, hogy Horvátország kereskedelmi tekintetben nem autonom; L i t t k e József szintén sérelmesnek tartja, hogy a pécsi kereskedőknek, ha az üzletgazgatósággal dolga van, Zagrábba kell mennie. — A közgyűlés Erreth János indítványát egyhangulag, általános helyesséssel elfogadta.

— **Az új színház** építésére vonatkozólag a városi közgyűlés elfogadta a végleges terveket, megszavazta a költségeket, a 100,000 frt kölcsönt és az építkezési munkálatok azonnali megkezdését, megbízván a tanácsot, hogy a belső berendezés költségvetését vegye felülvizsgálat alá és e téren a lehető takarékosagot tartsa szem előtt. L i t t k e József föl szólására a polgármester kijelenté, hogy az építkezés majusban kezdetét veszi, októberre az épület tető alatt lesz és jövő év őszén az előadagok meg lesznek kezdhetők. Ugy legyen!

— **A városi közkórház kiegészítését** a közgyűlés megszavazta. A költségek 1500000 frtra ragnak és annak fedezésére az ápolási díjak 77 król 79 krra emeltetnek. A terjedelmes és nagy gondallal készített javaslat híu képet ad azon nemes és hosszú harcrol, mellyel e tisztán humanus intézmény létesíthetést a belügyministertől ki kellett úgy szólván erőszakolnunk. A város tanácsának szívós kitartása azonban vágre is győzött. Vessünk hát fátvölt az

átélt izgalomra, mert hisz a kormány végre is jóakarot tanúsított. Jobb későn, mint soha.

— **A csatornázás kérdését** bár soron kívül a városi közgyűlésen szóba hozta L i t t k e József, kérdést intézvén ez ügyben a polgármesterhez. A polgármester kijelenté, hogy az e tárgyban tanulmányozásra kiküldött bizottságot főszoilította, hogy nyilatkozzanak, vajon május havában kimehetnek-e a külföldi nagyobb városok csatornázási rendszereinek tanulmányozására, mire a bizottság készségi nyilatkozattal ki. — Végre hát mégis történni fog valami e rendkívül fontos kérdésben, mely egyjelentőségű Pécs város regenerálásával.

— **Szöllősgazdák figyelmébe.** A pécs-baranyai kertészegylet f. 14-én tartott ülésében bemutattott az Ivics A. pécsi serkővács által módosított és lényegesen javított szőlő-oltó készülék, mely a sima vesszőknek gyors és teljesen össze illő oltási munkáját minden eddig alkalmazott chablon-gépnel tökéletesebben végezi. Szőlő-gazdáink mindenesetre jól fognak tenni, ha e találmányt fölhasználni igyekeznek.

— **A Farkas-féle ösztöndíjat,** mely évenként a leghazafiasabban nevelő tanítónak adatik, az idén sorshuzás útján Klingenberg Jakab izraelita tanító nyerte el.

— **Uj tanácsnok.** A városnál rendszerezített 3-ik takácsnoki állásra a hétfői közgyűlés egyhangulag dr. Tróber Aladár I. aljegyzőt választotta meg, ki ez idő szerint a fogyasztási adóhivatal vezetésével lévén elfoglalva, tanácsnoki teendőinek végzésére Decleva Vilmos árvaszéki ülnök helyettesítettet. A megüresedett I. aljegyzői állásra pályázat fog kitűzteni.

— **Uj virilista.** Az elhunyt Berger Mihály városi legtöbb adót fizető birótsági tag helyébe dr. Krausz Jenő hivatott be.

— **Az adófelszámamlási bizottság** elnökévé Krasznay Mihály kir. tanácsos, helyettes elnökévé Otócska Géza neveztetelt ki.

— **Nem eladó.** Sok helyütt rebesgették azt a hírt, hogy az úszóghi Biedermann uradalom gazdát cserél s azt egy baranyamegyei másik nagy uradalom tulajdonosa, vagy egy pestmegyei nagybirtokos veszi meg. Mint halljuk, e hír nem való, az uradalom a régi kézen továbbra is megmarad.

Farkas bandája. Farkas Sándor egy-egy vasnapn hűségezen atrándul jeles zenekarával Eszékre s ott mindannyiszor nagy és válogatott közönség hallgatja a Central-kávéházban, sőt annyira lelkesülnek slávon-testvéreink a jó magyar zenéért, hogy szívesen ott is marasztalnák állandó tartózkodásra, de már erre nem vállalkoznak a mi cigányaink.

— **Csődkiegyezés.** Steiner Simon villányi kereskedő nagyszámu hitellezőivel kiegyezett s így az ellene kimondott csőd legközelebb be fog szüntettetni.

— **Gyászír** Sárosi László eskü-tornyai ügyvéd, Festetich Jenő gróf uradalmi ügyésze, a tüzoltó egyesület elnöke, városi tanácsos, megyei bizottsági tag, iskolaszéki gondnok e hó 15-én 45 éves korában elhalt.

— **Most jelent meg** az „Első magy. gazdasági gépgyár-részvénytársaság” diszes kiállítású képes arjegyzéke, melyet a nevezett társulat ingyen és bérmentve hajlandó megküldeni mindazoknak, akik ez iránt hozzá fordulnak

— **A szinkörből.** Pénteken Shakespeare-est volt. O t h e l l ő t adták. Megilletődve mentünk a szinkörbe, hogy e mesterműben gyönyörködjünk és a szinkör — csaknem teljesen üres volt P e t e r d y a cím szerepben gondos tanulmányról tett bizonyosságot, bár nekünk úgy tetszett, hogy e szerep még nem vált egészen vérévé. Desdemónát B a l o g E t e l adta, nagy

sikerrel. Jagó nehéz szerepével R ó n a i G y u l a birkózott meg, tagadhatatlan jó hatással, bár e példátlanul ellenszenves szerep a színész érvényesülését csaknem lehetetlenné teszi Cassiott Pethes, Rodrigot, Follinus, Emiliát Szendrői, Ella Biancat Kalocsa Roza adta. Az előadás elég jó volt és nagyobb néző közönséget érdemelt volna. — Szombaton „Madarasz” adatott, szép ház előtt, a címzerepben Földváry Józseffel; Mariát Kocsis Etel, Mikát Kallay Lujza, Szaniszlót Perényi, Csörsz bárót Polgár Sándor, Laskó professzort Dezséri adta, mindannyian régi ismerősök. Kaskó professorban Follinus méltó partnere volt Dezsérynek, egyenlően tulozván mindakettlen. Az előadás nem volt összevágó. Vasárnap a „Próba Házasság” járta zsufolt ház előtt. Gerő Károlynak ez életképe a legsilányabb feremunka, mely valaha szinpadra vitetett és mi valóban nem tudjuk, hogy azon botránkozunk-e jobban, hogy akadtak emberi agy, mely ily silányságot összetakolva azzal a nyilvánosság elé lépni mer, vagy pedig azon, hogy ily darabot a népszínház színre hoz és vele megmételeyezi az ország összes színházait! Mi valóban csudáljuk, hogy színészeink önérzete föl nem lázad az ily darabok ellen. Az ily darabok előadása igazi lealacsonyítása a színművészetnek. Még a legutolsó cirkuszi némajáték is igyekszik egy kis értelmet és összefüggést színelni a „Próba-házasság” minden bűtje azonban csak szellemi fürességet és hülyeséget áru el. És még akadt országgyűlési képviselő, ki ily hitvány léreműnek az országghazban csinált reklámot. És ily rongy léremű miatt városról városra, hol es k előadják, elhidegült a katonaság és polgárság közötti jó viszony és a karzati publikum Pécsét is — majmolva a budapestieket — ordítva követeli a Kossuth-nótát, mely nincs eltítva és az előadó színész el is éneklí, 5 szor 10-szer, ahányszor csak kívánják, csak hagyják énekelni. Itt figyelmeztetjük a sziniszagatókat, hogy a színésznek nincs joga a karzat ismétléseinek engedni, mert „jóből is megárt a sok”. — A „Próba házasság” oly alacsony színvonalon áll, hogy arról kritikát nem lehet sem írni, sem kívánni.

— **Jókai Mór Regényei képes kiadásban.** Egy magyar nábob 3 füzet. — E fényes díszszel kiállított vállalat harmadik füzetet érkezett most hozzánk. Ezen füzetben ismét egy szines aquarell képet nyújt a kiadó s emellett két ív szöveget 4 szövegkötettel. — E díszkiadást, mely koszoszron irónk jubileumának egyik legszebb ünnepi emléket képezi, minden irodalom-és műkedvelőnek melegen ajánljuk. Egy-egy füzet ára 40 kr. Előfizetést 10—10 füzetre 4 frttal elfogad a kiadóhivatal (Athenaeum könyvkiadóhivatala, Budapest, Ferenciek tere 3.) és minden hazai könyvkereskedés. A füzetek minden könyvkereskedésben egyenkint is kaphatók.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

FEILER MIHÁLY.

Nyom. Feiler Mihálynál (lyceumi nyomda) Pécsen.

N y i l a t k o z a t .

A n. é. közönség szives tudomására hozom, miszerint király-utca 38. szám (Mestrits-féle ház) alatt levő műhelyemet felozlattam és azt könnyebb áttekintés és személyes felügyelet céljából fő-üzlettemmel király-utca 15. szám (Hattyu-épület) egyesítettem. Kérem tehát nagybecsű megbízásaival ezental csakis főüzletemben felkeresni, hol úgy mint eddig is azon leszek, hogy lelkiismeretes és pontos kiszolgálással igen tisztelt vevőim eddig irántam tanúsított jóindulatát továbbra is kiérdemeljen.

Tisztelettel

Schönwald Imre.

Gabona-árak.

hivatalosan feljegyzettettek Pécs szab kir. város 1893. évi április hó 15. napján tartott hetivásárán

	őszi	frt—kr.	frt	kr
Buza	(tavaszi)	—	—	—
	(uj)	6 . 70 .	6 . 60 .	
Kétszeres	(ó)	—	—	—
	(uj)	5 . 60 .	5 . 50 .	
Roza	(ó)	—	—	—
	(uj)	5 . 60 .	5 . 40 .	
Árpa	(őszi)	—	—	—
	(tavaszi)	5 . 10 .	5 . — .	
Zab	(ó)	—	—	—
	(tavaszi)	5 . 60 .	5 . 50 .	
Bükköny	(uj)	5 . 60 .	—	—
Repece	mm.	—	—	—
Kukorica	mm	4 . 60 .	4 . 50 .	
Széna		2 . 20 .	2 . — .	
Szalma		1 . 20 .	—	—

Mintegy 120 gabona kocsi volt a piacon.

Kínálat : közép.

96. jkv., 78. ikt. ki. b., 137. ikt./1893.

Hirdetmény.

Melynélfogva a nméltóságú kereskedelemügyi m. k. minister úr f. évi 9277. sz. a. kelt rendelete alapján ezennel köztudomásra hozatik, hogy Ó cs. és apostoli kir. Felsőge nevérl elnevezett városi vízvezetékhez szükséges a kisajátítási tervben és összeírásban elősorolt ingatlanokra, illetőleg vízhasználati jogosítványokra nézve a nméltóságú földmívelésügyi minister úr által Pécs szab kir. város közönsége javára engedélyezett kisajátítási jog alapján a kisajátítási eljárás az 1881-dik évi XLI. teikk 33. §-a szerint elrendeltetvén, e miatt a kisajátítási terv és összeírás f. évi április hó 23-ik napjától számítandó 15 napra a városi mérnöki hivatalban kitéve lesz, a hol a hivatalos órák alatt azok az érdekeltek által betekintheők; továbbá a hivatkozott törvény I-ső fejezete alapján az érdekeltek által teendő igények és észrevételek tárgyalására alulírt közigazgatási bizottság részéről folyó évi május hó 10., esetleg következő napjai, mindenkor kezdve délelőtti 9 órától — tárgyalási helyiségül pedig a városi tanácsház közzgyűlési terme tűzettek ki.

Mi oly figyelmeztetéssel hozatik köztudomásra, hogy a tárgyalás eszközésére kiküldött bizottság a kisajátítási terv megállapítása felett akkor is érde-mileg fog határozni, ha az érdekeltek a kitézött tárgyalásra meg nem jelenének; a miért is saját érdekükben a tárgyaláson való megjelenésre ezennel figyelmeztetnek.

Kelt Pécsen, 1893. évi ápril hó 13-án tartott közigazgatási bizottsági ülésből.

Pécs szab. kir. város
közigazgatási bizottsága

Arverési hirdetés.

A pécsi kir. tszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Gungl Márton végrehajthatónak

Mengl János és neje Prell Borbála

püspöklaki lakosok végrehajtást szenvedő elleni 139 frt -- kr. tőke követelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a pécsi kir. tszék területén levő Püspök-Lak határában fekvő, a p.-laci 388. sz. tjkvben felvett 11. hsz. 97/98. számú ház 400 frt 992/39. hsz. fekvőség 1 frt, + 992/92. hsz. fekv. 22 frt, + 1534/44 hsz. fekv. 57 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1893. évi június hó 5. napján d. e. 10 órakor** Püspök-Lak

község bírói házána! megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatl. becsárának 10% -át vagyis 40 forint egy 10 kr. egy 2 frt 20 kr. és 5 frt 70 krajcárt készpénzben vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ban jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ban kijelölt övadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint tkönyvi hatóság 1893. évi február hó 10. napján.

Lukrits István kir. tszéki bíró.

Arverési hirdetés.

A pécsi kir. tszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Warga Julianna végrehajthatónak

Vajda Béni és társai

végrehajtást szenvedő elleni 238 frt -- kr. tőkekövetelés s jár. ir. végrehajtási ügyében a pécsvárad kir. járásbírósa területén levő Nagy-Pal község határában fekvő, a nagy-pali 51 sz. tjkvben felvett I. 79. hsz. 45 sorsz. házra, udvartér és kertre, és 88. hsz. kertre 332 frt kikiáltási árban, mégis a nagy pali 116. sz. tjkvben I-a felvett 753. hsz. 98. sorsz. malombháza mint felülepítőnyere, udvartér és kertnek egy 934 és 935. hszsz. fekvőségeknél hasonló elvezeti jogára 1400 frt kikiáltási árban elrendelte s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1893. évi július hó 10-ik napján d. e. 9 órakor** Nagy-Pal község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10 százalékát, vagyis 33 frt 20 kr. és 140 frtot készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. évi 60. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. törvényszék mint tkvi hatóság 1893. évi január hó 4. napján.

Bogyay Pongrác kir. tszéki bíró.

20085/93.

4377

Arverési hirdetés.

A pécsi kir. tszék mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Tommer Péter végrehajthatónak

Matkovic János

végrehajtást szenvedő elleni 100 frt -- kr. tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a pécsvárad kir. bírósága területén levő Pécsvárad község határában fekvő, a pécsvárad 197. sz. tjkvben felvett I. 284. hsz. 202. sorsz. házra, udvartér és kertre kétnyolcad telekre 2290 frt. + 2638. hsz. fekvőségre 88 frt, a pécsvárad 917 sz. tjkvben felvett 1372. hsz. fekvőségre 106 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1893. július hó 11-ik napján d. e. 9 órakor** Pécsvárad község házána! megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát, vagyis 229 forintot, 8 forint 80 krajcárt és 10 forint 60 krajcárt készpénzben, v. az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A pécsi kir. bírósága mint tkvi hatóság 1892. évjan. hó 3. napján.

Bogyay Pongrác kir. tszéki bíró.

A m. kir. államvasutak gépgyárána!

vezérügynöksége

most: Budapest VIII. József-körút 41. sz., ajánlja:

a m. kir. államvasutak gépgyára

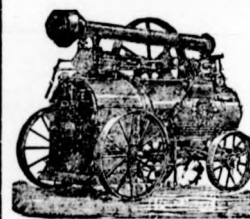
felülmulthatlan jóságú
gőzcséplő-garnitúráit,
malomcokra különösen alkalmas
henge kazános lokomobiljait,
teljes vasból készült,
szalmakazaozó gépeit,
szabadalmazott
Stibor-kőfűrészeit,
új szerkezetű, szállítható
gőz-kukoricamorzsolóit,

valamint mindennemű mezőgazdasági gépeit,
kedvező feltételek mellett.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve
Tévedések kikerülése végett a levelezések küldemények és megrendelések mindig csak így, címzendők:

A magy. kir. államvasutak gépgyára
vezérügynökségének.

Budapest, VIII. ker., József-körút 14. sz.

BUDAPEST, VIII. KERÜLET, JÓZSEF-KÖRÚT 14. SZÁM.

BUDAPEST, VIII. KERÜLET, JÓZSEF-KÖRÚT 14. SZÁM.

SCHLICK-féle vasöntöde és gépgyár részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. KERÜLET, KÜLSŐ VÁCZI-UT.

Városi iroda és raktár: PODMANICZKY-UTCZA 14. — Főrk-raktár KEREPESI-UT 77.

Gőz- és járgány-cséplőkészületek

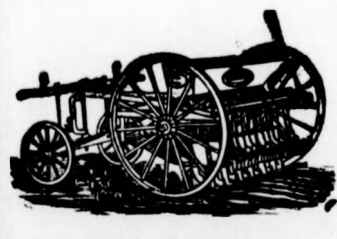
számos első díjjal kitüntetett

szab. Schlick-féle 2 és 3 vasu ekék,**mélyítő- és egytetemes acél-ekék,**eredeti **SCHLICK- és VIDATS-féle****egyvasu ekék, talajmívelő-eszközök,**

valamint

Schlick-féle szab. „Haladás” sorbavetőgépek.

Takarványszerítő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kéveket és marokrakó arató-gépek és fűkaszó-gépek, szállítható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek.

Legjutányosabb árak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Hirdetmény.

A „pécsi takarékpénztár“ részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, miszerint jelzálogi biztosítás mellett **teljes értékű készpénz kölcsönöket** ad:

1. 6°/_o kamatozásra tőketörlesztés nélkül.
2. 44 évi tőketörlesztésre, mely idő alatt a kamatozás és tőketörlesztés évi 6¹/₂^o/_o-os részletek fizetésével történik; ezen kölcsönök legkisebb összege 500 ft.
3. Különösen nagy összegű, avagy községek és testületek által felveendő kölcsönöket esetről-esetre megállapítandó, a fennebbieknél is kedvezőbb feltételek mellett.
4. Építési kölcsönöket, melyek feltételei esetről-esetre az igazgatóság által állapíttatnak meg.

Megjegyeztetik, hogy törlesztéses kölcsönöknél az adós felmondás előrebocsátásával a rendes törlesztési részleteknél nagyobb tökerészeket visszafizetni is jogosítva lesz.

A korábban kiadott jelzálogos kölcsönök kamatlába folyó évi július 1-től, illetőleg ezen napot követő első kamatfizetési határnaptól szintén 6°/_o-ra szállíttatik le.

Új kölcsönök a kellő jelzálogi biztosítéknak telekkönyvi hiteles kivonattal és becsülevéllel igazolása után **azonnal** folyóvá tétetnek.

A pécsi „takarékpénztár“ igazgatósága.

SCHÖNWALD IMRE

ékszerész, órás és látszerész

Főüzlet:

Király-(fő)utca, a „Hattyu“-épületben.

PÉCSETT

Műhely:

Király-(fő)utca. Mestrics-féle házban.

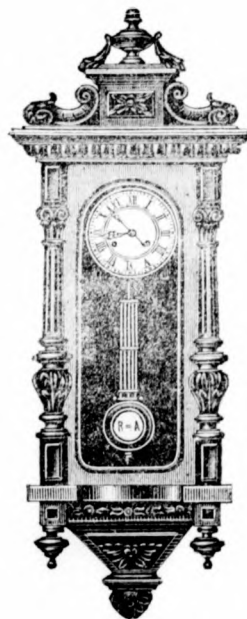
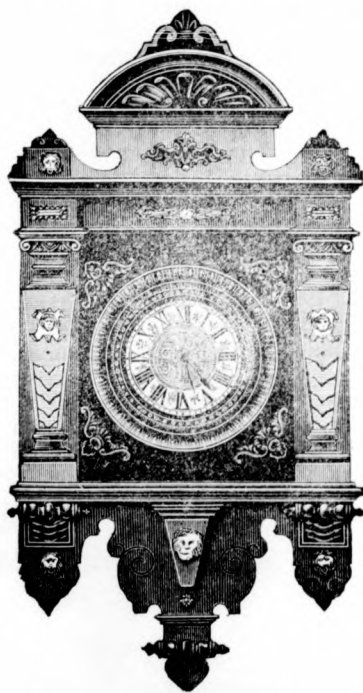
Tábori és színházi látesővek, szemüvegek, göresők, hőmérők stb. gyári áron.

Pontos járásu csinos éb resztő órák, darabja csak 2 frt 50 kr.

Csinos ezüst horgony-Remontoir órák 2-ös fedéllel dbja 12 frt.

Inga-óra csinos szekrényben 8 napig járó és ütő szerkezettel ára 12 forint.

Anker-Remontoir Tula-óra, 2-ös köpenynyel kitünő szerkezettel 14 forint.

☞ **Öt évi jótállással.** ☜

Nagy raktár a legszebb ékszerek ezüst és (alpaca) China-ezüst árukban.

Javítások olcsón és legjobban készítettnek.

Minden tárgy a magyar királyi pénzverde hivatal által felülvizsgálva és fémjelezve van.

Kiváló tisztelettel

SCHÖNWALD IMRE.